ISSUE 104 JANUARY 2025

خانه نو نوی کور

New Home

خانه نو، سرویس خبری برای اهل افغانستان در امریکا است

نوی کور، په امریکا که د افغانانو لپاره یو خبری خدمت دی

A news service for Afghans in America

NEW HOME is brought to you by Sahan Journal, Afghan Cultural Society,and Center for Victims of Torture.
It's reported and written by Hussain Ali Haidari.

Photo Credit: Bilal Guler

په روغتیایی برخه کې د انجونو د انستیتیوټونو د بندیز په اړه غبرګونونه او پایلې یې

- طبي زده کړو څخه د ښځو منع کول د هیواد روغتیایی سیستم فلج کوي
- د طالبانو نوی حکم افغانستان د فقر، بې سوادۍ او انزوا په لور اړوي
- عکس العمل طالبان باید دغه پریکړه لغوه کړي

Illustrator Credit: CVT

په روغتیایی برخه کې د انجونو د انستیتیونونو د بندیز په اړه غبرګونونه او پایلې یې

سریزه

د طالبانو مشر هبت‌الله آخندزاده د قوس د میاشتې په ۱۳مه په یوه فرمان کې د نجونو زده کړې په روغتیایي انستیتیوتونو کې بندې اعلان کړې. دا فرمان د نجونو زده کړې د بندیز وروستی اقدام نه دی؛ له دې مخکې هم په جلا جلا فرمانونو کې د نجونو او ښځو زده کړې په پوهنتونونو، ښوونځیو او ښوونیزو کورسونو کې بندې کړې وې.د طالبانو د لوړو زده کړو وزارت د ۲۰۲۲ د ډسمبر په میاشت کې اعلان وکړ چې ښځې او نجونې نور په دولتي او خصوصي پوهنتونونو کې زده کړې نشي کولای.د طالبانو دا اقدام د نړۍ له سخت غبرګون سره مخ شو، چې نړیوال فشارونه یې پر طالبانو زیات کړل او حکومت یې تر اوسه نړیوال مشروعیت ترلاسه نه کړ. په دې لیکنه کې د هبت‌الله آخندزاده د نوي فرمان په اړه د نړیوالې ټولنې غبرګونونه او پایلې څېړو چې د نجونو زده کړې یې په روغتیایي انستیتیوتونو کې بندې کړې دي.

غبرګونونه

د طالبانو لخوا د نجونو زده کړې بندېدل په روغتیایي انستیتیوتونو کې له کورنیو او نړیوالو سختو غبرګونونو سره مخ شوې دي. د اروپايي اتحادیې دې اقدام ته د بشر اساسي حقونو «وحشتناکه سرغړونه» او د ښځو د زده کړې حق «بې توجیه برید» ویلی دی او له احتمالي پایلو یې اندېښنه څرګنده کړې ده.د بخښنې نړیوال سازمان د طالبانو دا پرېکړه «ظالمانه» او «ورانوونکې» بللې او خبرداری یې ورکړی چې دا به د هغه هېواد لپاره چې د میندو د مړینې لوړه کچه لري، زیان رسوونکې پایلې ولري.دغه سازمان ویلي چې دا بندیز به د ښځو زده کړې وروستۍ دروازې وتړي او د ښځو مړینه به زیاته کړي. د ملګرو ملتونو سازمان هم د ښځو پر زده کړو د بندیز د لغوه کېدو غوښتنه کړې. د افغانستان لپاره د ملګرو ملتونو د مرستندویه دفتر (یوناما) د قوس په ۱۴مه ویلي چې دا بندیز به د افغانستان روغتیایي سیستم ته زیان ورسوي او باید له تطبیقولو یې مخنیوی وشي.د افغانستان لپاره د بشر حقونو ځانګړي راپور ورکوونکي ریچارډ بینټ په خپله اعلامیه کې ویلي چې د طالبانو دې پرېکړې ته حیران دی. د اسلامي همکاریو سازمان هم د طالبانو فرمان د خپلو پرېکړو خلاف ګڼلی او ویلي یې دي چې افغان ښځې له زده کړو څخه د محرومېدو په برخه کې د خپلو اساسي حقونو د نه عملي کېدو شاهدي ورکوي.د دې ترڅنګ، افغان ملي شخصیتونو د طالبانو دا اقدام د افغانستان ملي ګټو خلاف بللی او سخت غندلی دی. د افغانستان پخواني ولسمشر حامد کرزي ویلي چې افغانستان به هغه وخت پرمختګ وکړي چې د ښځو او نارینه وو لپاره د زده کړې زمینې برابرې شي. محمدحنیف اتمر هم دا پرېکړه د علمي، مذهبي او فرهنګي منطق خلاف بللې ده.ځینې د طالبانو لوړپوړي غړي او د کابینې وزیرانو د دې فرمان پر وړاندې غبرګون ښودلی دی.

ادامه ...

پایلې

سید اکبر آغا ویلي چې زده کړه د ټولنې او راتلونکي نسل لپاره اړینه ده، او د دې ستونزې د حل لپاره یې د ملي جرګې جوړولو وړاندیز کړی دی. عبدالسلام ضعیف هم د دې پرېکړې مخالفت کړی او دا یې «خودخواهانه» ګڼلې ده.

په روغتیایي موسسو کې له زده کړو څخه د نجونو منع کول ډېرې منفي اغیزې لري چې له جملې څخه یې لاندې عواقب وي.

۱- د میندو د مړینې زیاتوالی: د ملګرو ملتونو د نفوس صندوق په ۲۰۲۱ کې راپور ورکړ چې افغانستان په آسیا کې د میندو د مړینې ترټولو لوړه کچه لري، او په هرو ۱۰۰ زره زیږونونو کې ۶۳۸ میندې د زیږون پرمهال ژوند د لاسه ورکوي د ملا هبت الله د نوي فرمان له مخې به د میندو د مړینې کچه څو برابره لوړه شي.

۲- د افغانستان د روغتیایي سیستم فلج: د یو شمیر کارپوهانو په اند د طالبانو د مشرتابه نوی فرمان د افغانستان په روغتیایی سیستم منفی اغیز پرېښی او د فلج کېدو لامل به شی.

۳- له ټولنې څخه د ښځو لرې کول: د دې فرمان بله منفي پایله له ټولنې، دولتي دفترونو او تعلیمي موسسو څخه د ښځو بشپړ ایستل دي.

۴- نړیواله کرکه: د دې فرمان په پلي کولو سره طالبانو د دوی په وړاندې نوره نړیواله کرکه راوپاروله او افغان ولس یې د پخوا په پرتله لا زیاتې غاړې ته وغورځاوه.

۵-د افغان نجونو د خوبونو له منځه وړل: نجونو په دې هیله خپلو زده کړو ته دوام ورکړ چې یوه ورځ به خپل بشري حقونه ولري. رانا چې د کابل په لوېدیځ کې په یوه روغتیایي انستیتوت کې د غاښونو د نساجۍ د دربیم سمستر زده کړې کوي، وایي چې دې امر زموږ ټول خوبونه له منځه یوړل.هیله مې دا وه چې د بل سمستر په تېرولو سره به وکولای شم چې کار پیدا کړم او خپله کورنۍ له بې وزلۍ وژغورم، خو اوس مې د راتلونکي لپاره هیله له لاسه ورکړې ده.محسنه یوه بله نجلۍ ده چې له اوښکو ډکولو وروسته وایي چې ما د کابل په یوه انستیتوت کې په پوره اخیستو زده کړې کولې. د سمستر د ازموینو د پای ته رسیدو په تیاري بوخت وم چې د روغتیایي موسسو د تړل کېدو خواشینی خبر مې واورېد. دا خبر د سړو اوبو په څیر و چې زما په خوبونو کې بهیري.

پایله

د طالبانو نوی فرمان چې په روغتیایي موسسو کې د نجونو له زده کړې منع کوي نه یوازې دا چې د ښځو پر وړاندې محدودیتونه زیاتوي او له بنسټیزو حقونو یې بې برخې کوي؛ بلکې د افغانستان روغتیایي سیستم یې فلج کړی او ښځې او میندې یې د مرګ کندې ته استولې دي. دغه فرمان افغانستان د بې وزلۍ، بې سوادۍ او انزوا پر لور هڅوي او بشري ناورین لا پسې زیاتوي. تمه کیږي چې نړیوال غبرګونونه به د دې حکم د لغوه کیدو لامل شي او طالبان دې ته اړ کړي چې د ښځو په وړاندې د وحشیانه ظلمونو مخه ونیسي.

خپل پوښتنې او نظر له موږ شریکې کړئ

651-504-8170